

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aurum Sapientvm, Sive Ars, Sine Scelere, & cum virtute,
ditescendi**

Masen, Jacob

Coloniae Ubiorum, 1661

Quæstio V. Quid ad opes contendenti primum, quid ultimum esse debeat?

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55377)

tinuit. Quocirca hanc tibi hujus artis præscribo regulam, sine qua, nunquam opulentus eris. Vis esse dives? plus noli, quam satis est.

QUÆSTIO V.

Quid ad opes contendenti primum, quid ultimum esse debeat?

NON existimes te ludum fieri, cum hinc ad opes duco, atque ut dives sis etiam doceo; inde cupiditatem ad divitias adimo. Jam intelliges quanto tuo id bono exigam, quamque te serio divitem velim. Ex duabus homo partibus anima & corpore constat, alijs illa quam hoc alimentis atque opibus pascitur, animæ opes sunt omnis actio honesta & cum virtute conjuncta, tum divina in hoc mundo gratia, in futuro cœlestis gloria: corporis opes alimenta sunt, vestesque necessariae tanquam commeatus quidam, & viaticum ad hujus vitæ iter absolvendum. Nemo tam insanus unquam hominum fuit, qui animam corpore digniorem non agnosceret, fuere tamen qui potio rem corporis, quam animæ curam habendam censerent. Quales sunt, qui clamant.

O cives cives quarenda pecunia primum
Virtus post nummos. (a) Et:

Nunquam vir a quibus, dives evadit cito. (b)
Tum illi apud Sapientē stulti belluones, qui
his se vocibus invitant. Venite fruamur bonis
quæ sunt & utamur creatura, &c quoniã hæc
est pars nostra, & hæc est fors. (c) Ut si bona in
usum potius luxuriæ, quam necessitatis data
essent; si nulla animæ salus, ac hæreditas que-
renda. Alia lex sanæ rationis est, quæ animam
tanquam nobiliorem hominis portionem,
materiæ & mortalitatis expertem, sensuum
potentiarumque omnium vegetatricem,
vitæ principium, rationis compotem, mode-
ratricem corporis, ipso corpore vult esse po-
tiores, adeoq; primam illi curam deberi.
Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus
quam vestimentum? (d) Attende ordinem.
animæ prima cura habenda est, deinde es-
cæ ac cibandi corporis, denique vestimen-
torum. Accedit ad hanc naturæ legem di-
vina alia. *Quarite primum regnum Dei, &
justitiam eius, & cetera omnia adjicientur
vobis.* (e) Quid vero est regnum Dei? Non est
regnum Dei esca & potus, sed justitia, gaudium
& pax in Spiritu Sancto. (f) Præposterum om-
nino

a Horat. in epist. b Menandor. c Sap. 5. d
Matt. 6. 25. e Marc. 12. 31. f Rom. 12. 17.

nino ac perversum in se imperium est, qui turpissima servitute animam submittit. quod ille prorsus facit, qui ad corporis emolumēta & curam animam abjicit, suæ salutis negligētem ! *comparatus jumentis insipientibus & similis factus illis.* (a) Quæso te penitus hanc rem intuere. Duo sunt, quæ in potissima parte felicitatis ponis: in hac vita, & in futura vita beatum esse. Utrumque tibi polliceor, imò Deus qui fallere non potest, promittit, modo rationem sanam, & illius sequaris cōsiliū. Primò, ait, quære felicitatem regni cœlestis; deinde alteram, quæ hujus est mundi tibi adjiciam. Cur hunc ordinem non servas? cur præpostere agis? cur evertis, & spem tuam, & Dei promissionem? Si divitias omnes cupis, quæ tibi prodesse queant. en habes apertam viam facilem, expeditam, certam. qui ostendit fallere non potest. Et tamen ô cæcitas! neque Dei promissio, neque opum certitudo ad hanc viam plerisque mortalium hæctenus potuit inflectere. Experientia ipsa docet neminem à Deo in opibus desertum, qui Deum ante non desereret. *Sensui, testatur David, & non vidi justum derelictum, & semen ejus quærens panem. Non confundentur (justi) in tempore malo, & in*

*diebus famis satius abuntur. (a) Et quidem Ap-
 postolo Jacobo iudice, Deus dat omnibus af-
 fluenter & non improperat. (b) An non postu-
 lavit Salomon sapientiam, veneruntque illi
 omnia bona pariter cum illa? (c) Audi, quan-
 to opere hoc consilium Salomonis Deo pla-
 cuerit, quo primo animæ opes virtutemque
 quam perituras divitias spectavit. Quia po-
 stulasti verbum hoc, & non petisti dies mul-
 tos, nec divitias. Ecce, feci tibi secundum ser-
 mones tuos, & dedi tibi cor sapiens & intelligens;
 sed & hæc qua non postulasti dedi: divitias scio-
 licet & gloriam. (d) Veteres illos antiquæ le-
 gis Patriarchas Abraham, Isaacum, Jacobum
 Josephum tibi propone, quales quantosque
 divitijs viros! quin & ipsis illorum amicis
 dominisque ex illorum Societate divina mu-
 nificentia non defuit. Jacobi ad Labanum o-
 ratio est, Modicum habuisti antequam veni-
 rem ad te, & nunc dives effectus es, benedixit-
 que tibi Dominus ad introitum meum. (e) Jo-
 sephi in Ægypto præsentia Patrem Fratresq;
 licet immerentes, tum & Pharaonis Regiam
 totamque Ægyptum, fame perituram serva-
 vit. Præclara oratio Pauli ad Timotheum est
 omnium, qui ad opes aspirant, animis infi-
 gen-*

a Psal. 36. 3. b Iacob 1. 5. c Sap. 7. 11. d 30
 Reg. 11. e Gen. 30. 30.

gendam. Divitibus huius Jaculi precipe, non
 sublime sapere, nec sperare in incerto divitia-
 rum, sed in Deo vivo qui praestat nobis omnia
 abunde ad fruendum. (a) Quid Laodicæ Ec-
 clesiæ præsulis divitias jactant, cum pauperi
 esset dictum? *suadeo tibi, inquit Christus, à
 me emere aurum ignitum probatum* (virtutis
 scilicet & amoris Dei,) *ut locuples fias.* (b)
 Quæ Davidis exhortatio? *Time De Dominum*
omnes Sancti eius, quoniam non est inopia ti-
mentibus eum. (c) Etiamne in tam manifestis
 testimonijs, quorum divinæ literæ passim re-
 fertæ sunt, dubitare poteris? certè, ut hæc ab-
 essent, ratio te illa ignorare, aut refutare non
 patitur. *Quis namque* (Ita homo Ethnicus
 Xenophon loquitur) *à quoquam alio majora*
speraret, quam à Deo, qui prodesse maxime no-
bis possunt? hæc vero spectare ab iis illum oport-
et qui eis placet. (d) Places igitur? dives eris
 displices? quantumvis locuples sis, pauper e-
 ris. Socratis monitum est. *Si quid potes, illud*
cures: at si Deus ipse te curat, cur tu sollicitus
tibi sis. (e) Hæc via Regia ad opes est, illum
 adire primo, qui bonorum omnium Domi-
 nus ac largitor est; aliâ viâ divitias occupare

B 7

fu-

a 1. Timoth. 6. 17. b Apoc. 3. 17. c Ps. 33. 10
 d De factis & dictis Socrat. e Maxim. ser. de
 provid.

furum ac latronum est. arripit, non accipit; Domino suo subducit, non meretur. Sed frustra es, quicumque tuæ fidis industriæ, laboras, sudas, vigilas, curas: quantascunque etiam gazas colliges. *Patieris, non poteris.* Non fallitur, nec fallit David. *Divites eguerunt & esurierunt inquirentes Dominum non minuētur omni bono* (a) Extra Deum satiare nulla bona possunt. Verè ac sapienter Arragonum Rex Alphonsus. *Animus hominis à Deo profectus, nec prius conquiescit, quàm eò redeat, unde profectus est,* [b] acus magnetica est anima nostra, suum quærit polum, ut quiescat, *fecisti nos ad te. (ò Deus) & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te.* (c) Nisi per Deū ad opes contendas nunquam eas assequeris, etiam cum assequeris: immortalis siquidem animus, non nisi in bono infinito potest acquiescere, à quo si avertatur, cupiditatem secutus, opibus creatis expleri nequaquam poterit. Quid? quod talis mortuo, quam vivo similior, nullum, neque ex humanis, neque ex divinis bonis, gustum liquidæ ac incorruptæ voluptatis hauriat.

Vita

a Pjal. 33. 10. b Panor. lib. 1. gest. c lib. 2. Conf. c. 1.

Vita anima Deus est; hac corporis: hac fugiente
Soluitur hoc; perit hac, destituenta Deo.

Qui autem diligit aurum non justificabitur.
(a) gratiã omni Dei ac vitã animæ destitue-
tur. cuius messem famelicus comedet, & ipsum
rapiet armatus, & bibent sitientes divitias eius,
ei iniquitas contrahet os suum. Panis eius in u-
tero vertetur in fel aspidũ intrinsecus divitias
quas devoraverit, evomet, & de ventre eius
extrahet illas Deus. Non est satiatus venter e-
jus cum habuerit quod concupierit, possidere nõ
poterit cum satiatus fuerit arctabitur, aestuabit
& omnis dolor irruet super eum. Hac est pars
hominis impij à Deo & hæreditas. (b) O infe-
lix nimium hæreditas! O detestandæ opes,
quæ nunquam satiant, possidentem cu-
ris arctant, implent doloribus! Beatus
ille dives qui inventus est sine macula, &
qui post aurum non abiit, nec speravit in pecu-
nia thesauris. (c) Timor Domini paradisius be-
nedictionis (d) Paucis Sapiens est complexus
omnia. Iustus comedit, & replet animam suã;
venter autem impiorum insatiabilis. (e) E-
xemp. utriusque divitis in Elau & Jacob.
scriptura proponit, qui divites erant valde
&

a Eccl. 31. 5. b Job. 5. 5. & seq. c Eccl. 31. 8. d
Eccl. 40. 28. e Prov. 13.

& simul habitare non poterant, nec sustinebas
 eos terra peregrinationis eorum pro multitudine
 gregum. (a) Via uterque diversa ad divi-
 tias progressus est, alter à Deo, alter ab opi-
 bus ad felicitatem divitum contendebat. Hic
 quidem inter opes suas inops, ille, in sua et-
 iam inopia, dives. Neque obscurus futuro-
 rum (quanquam ignarus) vates Isaacus, qui
 ita benedixit Jacob, ut à cœlo auspicaretur
 his verbis. *Dei tibi Deus de rore cali, & de
 pinguedine terra: contra vero Esau. In pin-
 guedine terra, & in rore cali erit benedictio tua*
 (b) Tu vide, benedictionem Jacobi an Esau
 malis? Ille profecto optimam elegit partem:
 quam Esau turpe ventris mancipium, lentis-
 pulcicula vendidit: *Sed esca ventris. & venter
 esca, Deus autem & hunc & has destruet.* (c)
 Talis esca ipsorum, qui cum aspirarent ad
 carnes & ollas Ægyptiorum, à Deo averfi
 sunt, quibus adhuc esca erant in ore ipsorum,
 & ira Dei ascendit super eos. (d) certior feli-
 ciorque esca, quam Deus dedit timentibus se?
 (e) Quocirca jacta super Dominum curam
 tuam, & ipse te enutriet; non dabit in æternum
 fluctuationem justo. (f) Hanc suis, in extrema
 paupertate regulam, Seraphicus ille Francis-
 cus

a Gen. 36. b Gen. 27. 28. 40. c I. Cor. 6. 13. d
 ps. 77. e ps. 110. 5. f ps. 54. 23.

eus dedit, cuius etiamnum fiducia, tot mil-
 lia religiosorum hominum, contemptis ne-
 glectisque opibus Deum sequitur, neque
 ullus unquam sua expectatione fraudatus,
 fame aut inopia perire compertus est. Quin-
 que horum millia, ex sola mendicitate vi-
 ventium; Afisium confluxerant, quos hac
 sola spe, tanquam opimo patrimonio, ditavit
 Una urbs Aquisgranum, neque magna ad-
 modum, nec frequens sed decim cœnobia ho-
 minum Deo consecratorum continet; pau-
 cula, si cum vicino Leodio, aut Colonia U-
 biorum componatur, quibus prædia census,
 præventus ex hæreditate paterna nulli, aut
 certè exigui, nulla si paucos exceperis, nisi
 cum Deo occupatio magna parte, corrogata
 stipe, vitam tolerat. Hos tamen omnes curat
 ille, *qui dat jumentu escam ipsorum, & pullis
 corvorum invocantibus eum* (a) Infallibilis
 atque æternæ veritatis regula est, *Iacta su-
 per Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.*
 Hæc, in extrema egestate, naturæ potius sub-
 vertit, transmutatve ordinem, quam quic-
 quam in Deum sperantibus deesse patitur.
 Hæc filijs Israel de cœlo manna, ex aère co-
 turnices, ex petra aquas dedit. (b) Hæc Eliam
 per corvos, (c); Elisæi convivas centum vi-
 ginti

a. Ps. 146. 9. b Exod. 15. c 3. Reg. 7.

ginti panibus, *a* Daniele in lacu Leonum per Habacuc satiavit, *b* Elisæi viduæ è vacuis dolijs suffecit oleum. *c* Sampsoni, post mille hostium cædem mandibula patratam, ex dente fontem aperuit, *d* Quid adhuc fluctuas? *lacta super Dominum curam tuam.* citius natura, quàm Dei fides mutabitur. *Qui time- sis Dominum credite illi, quia non evacuabitur merces vestra* e Non illa tantum veteris ævi miracula hoc restantur, Christiani paria viderunt. Israelitas Deus mannâ aluit, & olim quoq; anno Christi 455 in Phrygia, Gallacia, Cappadocia, post ingentem pestis famisque vastitatem, ob perfidiam Theodosij Monachi aliorumq; divinitus inflictam, qui superfuere manna cœlitus demisso aliti sunt, dum sequenti anno tellus inarata fruges profunderet. (*f*) Israëlita, fonte de petra educto, recreati sunt. Et Carolus Magnus, Aquisgraniconditor, anno Domini 772. quo Saxonum gentem domuit, paria expertus est: cum enim occupato Eresburgo, ad destruendum delubrum & Idolū Ermenful versus, siti extremâ, aquis deficientibus, exercitus premeretur,
fons

a 4. Reg. 4. *b* Dan. 14. *c* 4. Reg. 4. 6. *d* Iud. 15. *e* Eccl. 1. 8. *f* Ps. 36. 3 *g* Niceph. Call. l. 15. *h* hist. Eccl. c. 10.

fons medijs in castris plena luce excitatus,
 hominibus jumentisque suffecit, dum feliciter
 confecto negotio se reciperent. *a* Sampson
 fontem unum excitavit: centeni fontes à
 sitientibus Christianis excitari leguntur. Se-
 mel pane Eliam refectum per coruum legi-
 mus, millies primū Anachoretam Paulum,
 quem 60. annis minister Coruus aluit, gemi-
 natā etiam portione cibi cum D. Antonius
 hospes accederet. *b* Elias viginti panibus
 centum homines pavit, S. Faustulus in Eccle-
 sia B. Laurentij Martyris, post Longobardo-
 rum irruptionē, instauranda operarios om-
 nes uno pane, divinitus suppeditato, refecit;
 ut collecta majori quantitate fragmenta ad
 refectioem alteram, & hujus reliquiæ ad
 tertiam, idq; per dies omnino decem suffe-
 cerint; dum opus in summa panis inopia, fi-
 nem acciperet. *c* Quisquis es in necessitate es?
facta super Dominum curam tuam. DOMI-
NVS PROVIDEBIT. Cæsaris hoc Maximiliani
 II. est Symbolum, Sit illud & tuum, non in
 tabulis, sed corde scriptum. *Dominus provi-*
debit etiam per miracula. Beatus dives qui
inventus est sine macula &c. fecit enim mi-
rabilia in vita sua, qui probatus est illo
& per-
a Chron. Franc. & Bar. tom. 9. anno. 772. b
S. Hieron. in vita. c Greg. Dial. l. 3. c. 37.

Et perfectius est, erit ei gloria aeterna. (a) Quod si dicas Sanctis quoque hominibus, & Deo nixis, quandoque in fame, siti, frigore, & nuditate laborandum fuisse, idque etiam de se illam Ecclesiae columnam, Paulum, quo nemo firmitus Deo subnixus steterit, expertum fateri; proindeque regulam hanc nonnunquam fallere: Respondebo, & nonnunquam filio necessaria postulanti, à parente negatum fuisse subsidium, ut preces orantis intenderet, affectumque acueret amanti; vix repertus, qui denique non inflecteretur. Quomodo miseretur pater filiorum; miserus est Dominus timentibus se. (b) Verum tamen quando Apostolicis viris quicquam defuit? Quando misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis? at illi dixerunt nihil. (c) Tam certae fidei, tam propensae in te affectionis Dominus est, ut omnem etiam matris in prolem amorem vincat. Nunquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui. (d) Licet quandoque non abundaveris, ditior tamen quocumque futurus es divite, qui confidit in divitijs suis, qui saepe ex ava-

a Eccl. 31. 8. b Psal. 102. c Luc. 22. d Isa 42.

ritia parcius sibi quam Deus in se confiden-
 tibus subministrat. Accedit, quod mille casi-
 bus divites ad extremam calamitatem reci-
 dant, quando nec unus quidem subnixum
 Deo affligit. Securius omnino thesaurus tuus
 in manibus & custodia Dei, quam hominum
 futurus est. Indubitatum & irrefragabile ma-
 net. *Melius est modicum iusto super divitias
 peccatorum multas* (a) Si res aliquando nobis
 angustior; ne subito existimemus, De nos
 promissa fallere. Medicus ille, inquit Augu-
 stinus, *cui nos totos commisimus novit, quando
 apponat, & quando detrahat, sicut nobis judi-
 cat expedire* (b) Et B. Bonaventura unum, ait
 ex tribus putandum est, a varitiam projicien-
 tibus pro Deo aut quod providebit eum Domi-
 nus necessarius; aut cum victu in penuria dabis
 homini vires quas in abundantia posset habe-
 re, & hoc est jucundius de modico esse fortem;
 aut quod subtraxit corpori refundetur menti.
 utcumque res ceciderit, dives futurus es, et-
 iam in paupertate; quia æquo animo pos-
 sessis acquiesces, habiturus quod satis est.
*Melius enim est parum cum iustitia, quam
 multi fructus cum iniquitate.* (c)

Persuasi, nisi ferreus sis, & desperatæ cu-
 pidi-

a Psal. 36. 16. b De Serm. Domini. c Pro-
 verb. 26.

piditatis homo, quisquis hæc intelligis. Si dives esse volueris, Deus ante tibi quam fortuna concilianda est. *Si volueris mandata servare, conservabunt te, (a) Nolite igitur amittere confidentiam, quæ plenam habet remunerationem. (b) Si ex me scisciteris, qua via incedendum, ut certus sis, te Deum ante divitias quærere? ostendo paucis. Hanc tibi præfige legem, nūquam violandam. UT QUACUNQUE IN VITÆ CONDITIONE, QUALICUNQUE DEMUM ARTE AD DIVITIAS NITERIS, NOLIS QUICQUAM TIBI ACQUIRERE, QUOD SCIAS CVM LEVI ETIAM PECCATO CONIUNCTVM: Servit hæc regula omni hominum ætati, & ordini: ad quam nisi studium divitiarum exigas, Mammonæ non Deo servies Iudas eris, qui exigua pecuniola Deum traditurus es. Ceterum si ad legem hæc actiones composueris: ne diffide quæcunque tandem fortuna premat Deum obligatū habes; debet, negare non potest: obtinebis. *Homo homini exigua chartula obligatione confringitur: Deus tibi, & tantis voluminibus cavet, & tamen debitor non tenebitur? (d) certus esto, Deus providebit.**

QVÆ-

a Eccl. 15 16. b Hebr. 10. 35. c Chrysol. ser. 25.